

تضاد غرب و شرق

۴

■ ایران و کشورهای غربی
 ■ فرامرز رفیع‌پور
 ■ شرکت سهامی انتشار
 ■ ۶۳۲ صفحه
 ■ ۶۰ هزار تومان

این کتاب در نظر دارد تضادهای غرب و شرق مابین ایران و کشورهای غربی را بررسی کند. روش مولف این گونه است که چگونگی شکل‌گیری کشورهای غربی و اهداف و ارزش‌ها و فرهنگ‌های منتج‌شده از آن را برای درک رفتار امروز آنان تشریح می‌کند. سپس بر این اساس به رشد تغییرات آن‌ها و تضادهایشان با یکدیگر و همچنین شرایط کنونی آن‌ها از منظر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌پردازد تا بر پایه این شناخت رابطه آن‌ها با ایران و تعامل با ایران را بررسی کند.

کندوکاوها و پنداشته‌ها

۵

■ جلد اول: مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی
 ■ فرامرز رفیع‌پور
 ■ شرکت سهامی انتشار
 ■ ۵۷ هزار تومان

این کتاب نیز از پرطرفدارترین کتاب‌های دکتر فرامرز رفیع‌پور در میان دانشجویان و نخبگان جامعه‌شناسی محسوب می‌شود. آن‌چه که رفیع‌پور در این کتاب مطرح می‌سازد، همان «روش‌های قابل اطمینان» دست‌یابی به شناخت به عنوان عنصر اساسی «دانش» است که می‌بایست در مورد جامعه‌شناسی پیاده شود. جلد دوم این کتاب به تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی اختصاص داده شده است.

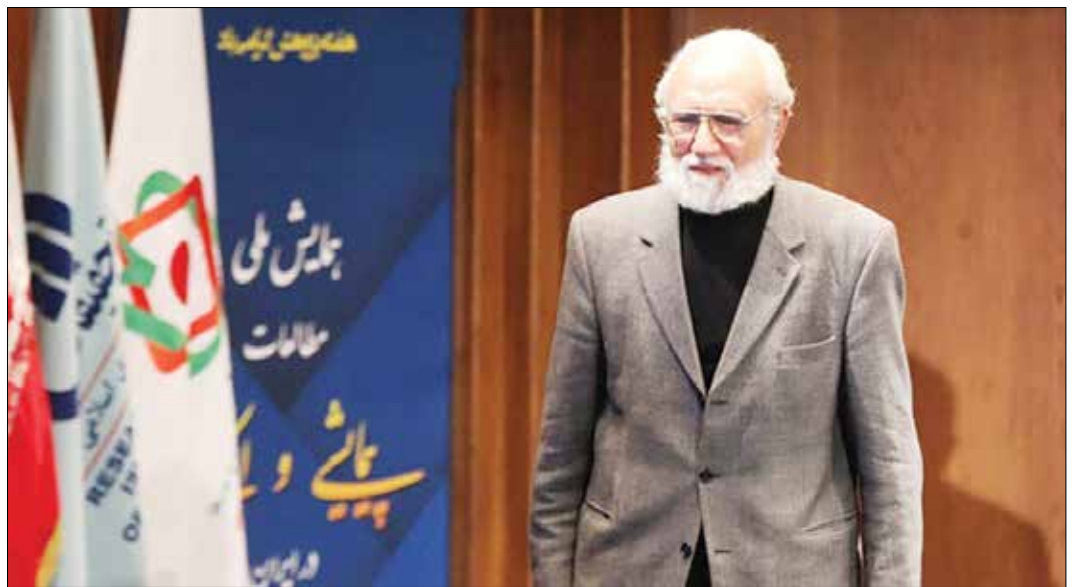
موانع رشد علمی ایران و راه‌حل‌های آن

۶

■ فرامرز رفیع‌پور
 ■ شرکت سهامی انتشار
 ■ ۳۸۸ صفحه
 ■ ۱۱۵ هزار تومان

نویسنده معتقد است ریشه موانع پیشرفت علمی ایران را باید در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی جست‌وجو کرد. او کوشیده است در این کتاب، این مسئله را از ابعاد گوناگون بررسی کرده و در این مسیر از نظرات دانشمندان ارجمند و صاحب‌نظران استفاده کرده و آن‌ها را در یک مدل وسیع‌تر و جامع‌تر تبیین کند. دکتر رفیع‌پور در این کتاب، موانع رشد علمی را در کشور در محور مورد بررسی و موشکافی قرار داده است.

می‌کند. هر چند رفیع‌پور آثار اختلال‌های موجود در سطح نهادها و نظام‌های مختلف جامعه را بررسی کرده و در این فرآیند به عوامل مختلفی اشاره کرده است اما تأکید او بر عوامل فرهنگی بیش از عوامل دیگر است؛ در عین حال، زدودن آثار تخریب فرهنگی و میزان ترمیم‌پذیری آن را دشوارتر می‌داند. از نظر او، فرهنگ بر اندیشه استوار است اما هنوز تفکر در ایران تجمعی نیست. نظام فکری بین‌اهل علم طوری سازمان‌دهی شده که افراد به طور عموم در رقابت با یکدیگر، فردگرا و سیستم‌ناپذیر باشند، سلسله مراتب دانش و تجربه را نپذیرند و جهت منافع جمعی نکوشند. شعارزدگی، انتقادناپذیری، محدودیت تفکر و ادراک، میل به بروز رفتارهای تقلیدی و هم‌جوری؛ از جمله موانع فرهنگی شناسایی مشکلات اصلی جامعه هستند. سپس او به موانع تحقق راه‌حل‌ها می‌پردازد. رفیع‌پور بر آن است که نظام جمهوری اسلامی ایران با بازنگری در هدف‌ها، بررسی اولویت اصول و به‌کارگیری روش‌های جذاب می‌تواند موانع ریزش پیروان خود شود. این مهم تا حدی با تغییر مسیر از شکل به سوی محتوا و افزایش شناخت از مناسبات بین‌الملل به دست می‌آید. به این ترتیب، او عاملیت فرد را با دگرگونی‌های ساختاری تلفیق می‌کند و هر دو را لازم و ملزوم یکدیگر می‌داند.

هر چند که سوگیری کتاب «دریغ است ایران که ویران شود»، تا حدی معطوف به جلب توجه مدیران و کارگزاران جامعه است اما متعلمان و اندیش‌مندان علوم اجتماعی نیز به سهم خود می‌توانند از آن منتفع شوند. سیر تاریخی تحولات جامعه ایران که در متن کتاب مورد اشاره قرار گرفته، به تبیین مشکلات و مسائل اجتماعی کمک می‌کند. هم‌چنین متن کتاب مملوء از تحلیل و تفسیرهای مختلفی از رفتارهای اجتماعی ایرانیان و خلق و خوی آن‌ها است که هر یک می‌تواند منشأ شناخت رفتار اجتماعی مردم و شکل‌گیری آثار پژوهشی در آن زمینه شود. دکتر فرامرز رفیع‌پور در نشست‌ها و همایش‌های متعددی که طی سال‌های گذشته در مورد اسلامی کردن علوم انسانی یا بومی‌سازی علوم انسانی و به‌ویژه علوم اجتماعی برگزار می‌شد، شرکت نمی‌کرد اما او به جای سخنرانی در این مورد، به ارائه یک الگوی عینی و عملی پرداخت. آثار اخیر او، به‌ویژه «توسعه و تضاد» و «دریغ است ایران که ویران شود»، هم از جهت انتخاب مسئله مورد بررسی، هم از حیث نوع تحلیل و رویکرد نسبت به آن و هم به‌خاطر سبک نوشتاری؛ نمونه برجسته جامعه‌شناسی معطوف به مسائل بومی جامعه ایران و رنگ‌گرفته از فرهنگ دینی و ملی آن است.

ایران در دانشگاه‌های ویسکانسین-مدیسون آمریکا، هوهن‌هایم اشتوتگارت آلمان و شهید بهشتی به تدریس پرداخته و آثار مهمی را چون «توسعه و تضاد» و «آنانومی جامعه» به چاپ رسانده است. کتاب «دریغ است ایران که ویران شود» نیز در سال ۱۳۹۳ و به همت انتشارات «شرکت سهامی انتشار» در ۹۳۳ صفحه منتشر شده است.

چارجوب اصلی کتاب

متغیرهای مورد بررسی در کتاب «دریغ است ایران که ویران شود» به این شرح است:

هر چند که سوگیری کتاب «دریغ است ایران که ویران شود»، تا حدی معطوف به جلب توجه مدیران و کارگزاران جامعه است اما متعلمان و اندیش‌مندان علوم اجتماعی نیز به سهم خود می‌توانند از آن منتفع شوند. سیر تاریخی تحولات جامعه ایران که در متن کتاب مورد اشاره قرار گرفته، به تبیین مشکلات و مسائل اجتماعی کمک می‌کند

۱ ابتدا تلاش بر آن است تا در یک قالب وسیع‌تر بین‌المللی نشان داده شود که در رقابت‌های بین‌المللی، کشورهای قوی‌تر چه اهدافی را در کشورهای ضعیف‌تر دنبال و برای دستیابی به آن اهداف از چه روش‌هایی استفاده می‌کنند.

۲ در مرحله بعد به آن می‌پردازد که در این قالب بین‌المللی، آن‌ها از آغاز ارتباط، برای ایران چه جایگاهی را ترسیم و تنظیم کرده، به چه اقداماتی دست یازیده و چه ریل‌هایی را برای استثمار تنظیم و تثبیت کرده‌اند که تا به امروز به‌طور خودکار فعال‌اند. سپس گفته خواهد شد که انقلاب اسلامی تا چه حد با اهداف آن‌ها سازگار بوده و از کجا تا چه میزان با اهداف آن‌ها در تضاد قرار گرفته است و در نتیجه آن‌ها برای مقابله غیرنظامی، بر پایه چه مدل‌های فکری (تئوریک) پیش می‌روند و بر آن پایه، چه اهدافی را با چه اقداماتی دنبال می‌کنند. مهم‌ترین این اقدامات در زمینه‌های زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند: نظام تفکر، نظام فرهنگی، نظام مذهبی، نظام اجتماعی، نظام حکومتی و نظام سازمانی، نظام اقتصادی. از آن‌جا که مسائل در زمینه‌های فوق به‌طور جمعی در ارتباط متقابل هم‌زمان بر وضعیت تأثیر می‌گذارند، اولاً تفکیک فصول فوق برای دستیابی به یک شناخت ساختارمند است و ثانیاً تقدم و تاخر آن‌ها نیز مبتنی بر قواعد منطقی است. در حالی که در عمل آن‌ها با یک نظم منطقی تأثیر نمی‌گذارند. لذا نویسنده در تشریح متن نیز ناگزیر بوده که گاه برخی مطالب را تکرار کند تا ارتباط بین مطالب برای خواننده روشن شود. در عین حال در پایان تلاش شده که ارتباط بین بخش‌های فوق به‌طور خلاصه به گونه‌ای پیوسته تشریح شوند.

موانع تفکر تجمعی در ایران

دکتر رفیع‌پور در بخش انتهایی کتاب، به یک جمع‌بندی وسیع از بحث‌های پیش گفته‌شده می‌پردازد. او مطالب مورد نظرش را بر اساس ضرورت تشخیص درست مسائل جامعه تنظیم